

kultury społeczność

Romowie

wielokulturowość

mniejszości

www.cittru.uj.edu.pl/
/projektor/21.pdftel. (12) 663 38 21
e-mail:
bozena.podgorni@uj.edu.plwww.facebook.com/
/nimb.cittru

21

Przepłoszyć demony strachu

Pracownicy instytucji publicznych, których zadaniem jest kontakt z mniejszością romską, muszą posiadać odpowiednie kwalifikacje.

Problemy dotyczące większość Romów w Polsce, jak bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne, wiążą się z bardzo niskim poziomem ich edukacji. Ta z kolei wynika z braku zaufania do nieromskich form wychowania. Romowie żyją bowiem zgodnie z własnym kodeksem, zwanym **Romanipen**. Takie podejście spotyka się z dezaprobatą większości Polaków. Oceniamy ich bowiem przez pryzmat własnego systemu wartości.

Dr Jacek Bylica z **Instytutu Pedagogiki UJ** – współpracując z Sądecką Agencją Rozwoju Regionalnego – prowadzi projekt badawczo-szkoleniowy, który nie tylko umożliwi zbadanie oraz rozwój wiedzy i umiejętności osób odpowiedzialnych za dobre relacje ze społecznością romską w powiecie nowosądeckim, ale także pozwoli na przygotowanie narzędzi badawczych do pomiaru tych kompetencji.

Tytuł tego artykułu inspirowany jest książką, wybitnego cyganologa, tłumacza wierszy romskiej poetki Papuszy, Jerzego Ficowskiego – „**Demony cudzego strachu**” (1984).

W poszukiwaniu rozwiązania

W swojej pracy z 30-osobową grupą, którą stanowią osoby reprezentujące różne instytucje otoczenia romskiego z powiatu nowosądeckiego (pracownicy socjalni, nauczyciele, strażnicy miejscy, kuratorzy sądowi i in.), dr Jacek Bylica stosuje uczestniczące badania interwencyjne (*participatory action research*), które **łączą ze sobą praktykę i teorię**. Dzięki nim badani stają się współuczestnikami i partnerami, a samo badanie jest jednocześnie praktyką, bo prowadzi do rozwiązania problemów podobnych do tych, z którymi uczestnicy ścierać się będą w swojej pracy.

Jedną z zastosowanych metod badawczych jest metoda empatii etnograficznej, która umożliwia lepsze zrozumienie świata Romów. Prowadzi ona w konsekwencji do stosowania strategii *empowerment*, polegającej na aktualizowaniu kulturowego potencjału społeczności romskich, zamiast narzucania gotowych rozwiązań z zewnątrz (zwykle bez decyzyjnego udziału samych Romów).

Osoby objęte badaniem wypełniały specjalny kwestionariusz, skonstruowany na podstawie kilku różnych metod, m.in. modelu rozwoju wrażliwości międzykulturowej (DMIS) Milтона Bennetta. Całą wiedzę dopełnią wywiady z uczestni-

Józef Orłowski, Prezes Małopolsko-Śląskiego Stowarzyszenia Romów z siedzibą w Andrychowie © fot. Krzysztof Kopacz, „Wiadomości Powiatowe”

kami badań oraz przedstawicielami społeczności romskiej na temat ewentualnej zmiany relacji międzykulturowej, wynikłej ze zrealizowanego badania.

„Pilotażowe badanie kompetencji międzykulturowych pracowników otoczenia romskiego jest pionierskie zarówno w Polsce, jak i w świecie. W związku z podsumowywaniem dotychczasowej realizacji Rządowego Programu na rzecz Społeczności Romskiej w Polsce oraz narastaniem problemu społecznego Romów w Europie wydaje się mieć istotne znaczenie” – podsumowuje dr Bylica.

Badanie kompetencji międzykulturowych pracowników instytucji publicznych powiatu nowosądeckiego stanowi element szerszego, międzynarodowego projektu uczestniczących badań interwencyjnych pt. „Dialog międzykulturowy jako czynnik inkluzji społeczności romskich do środowisk lokalnych”. Wyniki badań całościowego projektu zostaną opublikowane w formie monografii. Dotychczasowe wnioski z badań przedstawione zostaną w publikacji „Jeden świat – wiele kultur” (Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy, 2012).